

SXEDIO.85Y

11.2.1931: (8 μέρος). Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΕΡ ΡΟΝΑΛΝΤ ΣΤΟΡΡΣ ΓΙΑ ΤΑ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΑ. ΠΥΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΔΙΑΔΗΛΩΤΩΝ ΣΤΗ ΛΑΡΝΑΚΑ. ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΟΙ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑ ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝ ΠΑΝΙΚΟ ΜΕ ΠΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΙΑ. Η ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ ΕΘΝΙΚΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ ΚΑΘΩΣ Ο ΒΑΤΗΣ ΑΣΠΑΖΕΤΑΙ ΤΟ ΧΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ο Κυβερνήτης της Κύπρου Σερ Ρόναλντ Στορρς στο Τέταρτο μέρος της έκθεσης του στον υπουργό Αποικιών για τα γεγονότα της 21ης Οκτωβρίου 1931 ανέφερε:

33. Στη διάρκεια της 22ας (Οκτωβρίου) αποπειράθηκα, αλλά χωρίς επιτυχία, να εγκαταστήσω συγκοινωνία με ασύρματο με το στόλο μέσον του ατμοπλοίου των Χεδιβιέ στην Αμμόχωστο. Τελικά έμαθα ότι δυο καταδρομικά και δυο αντιτορπιλλικά κατευθύνονταν προς την Κύπρο, παρακάλεσα δε και έγινε δεκτός, όπως ένα καταδρομικό μεταβεί στη Λάρνακα και ένα στη Λεμεσό, και ένα αντιτορπιλλικό στην Πάφο και ένας στην Αμμόχωστο. Η ευτυχής απόφαση του Αρχηγού του στόλου να αποστείλει τέσσερα πλοία ενώ ένα και μόνο ζητήθηκε κατέστησε τα στρατεύματα ικανά να αναλάβουν την πρωτοβουλία προς καταστολή της επανάστασης πολύ νωρίτερα απ' ότι θα ήταν δυνατό, εξασφάλισε δε στο μεταξύ την παρεμπόδιση περαιτέρω επέκτασης της καταστροφής αστικής παρουσίας. Τα πλοία αναμένονταν να φθάσουν την επομένη το πρωί, ο δε Αρχηγός των στρατευμάτων πληροφόρησε το κεντρικό αρχηγείο στην Αίγυπτο ότι υπό τέτοιες περιστάσεις δεν θα είχε ανάγκη τις ενισχύσεις επιπρόσθετα προς εκείνες που έφθαναν από αέρος για τις οποίες έγινε προσφορά. Η ενίσχυση από αέρος (μια διμοιρία) αναμενόταν στις 11 το πρωί

της **23ης**. Εφθάσε αυτή ακριβώς στην προσδοκώμενη ώρα σε μεταφορικά αεροπλάνα του στρατού στον έκτακτο σταθμό προσγείωσης **5** μίλια δυτικά της Λευκωσίας όπου έγιναν προετοιμασίες για την υποδοχή τους.

34. Κατά την άφιξη του πλοίου "Λονδίνο" της Α.Μ. στη Λάρνακα, ο Διοικητής σύμφωνα προς οδηγίες μου, ανήλθε σ' αυτό και περιέγραψε σε γενικές γραμμές την κατάσταση στον Αντιναύαρχο που είχε την Αρχηγεία. Διευθετήθηκε δε όπως ο Ναύαρχος μεταβεί με αυτοκίνητο και με συνοδεία στη Λευκωσία, όπως συνεννοηθεί μαζί μου το μεσημέρι. Παρακλήθηκε και δέχθηκε να αποβιβάσει **200** άνδρες στη Λεμεσό, **100** στη Λάρνακα και όσο το δυνατό μεγαλύτερο αριθμό μέχρι πενήντα και στις δυο πόλεις Αμμόχωστο και Πάφο. Κατά τη διάσκεψη μου με το Ναύαρχο είχε αποφασισθεί οι οικείοι ρόλοι του ναυτικού, των στρατευμάτων και της αστυνομίας. Ωφείλε να τηρείται στενότατη συνεργασία με τους διοικητές, να συγκροτούνται δε καθημερινά διασκέψεις από αυτούς με την αστυνομία και τους αξιωματικούς που είχαν την αρχηγία του ναυτικού ή του στρατού σε όλες τις επαρχίες. Ο Ναύαρχος δήλωσε καθαρά ότι μόνο σε περίπτωση επείγουσας φύσης θα απέστελλε σώματα ναυτών στα ενδότερα της νήσου. Σε περίπτωση ανάγκης για ένοπλη επέμβαση των Δυνάμεων της Αυτής Μεγαλειότητας, ο ανώτερος αξιωματικός του ναυτικού επί τόπου θα αναλάμβανε τη διεύθυνση στους λιμένες, αλλού δε η ευθύνη της αρχηγίας θα εναπόκειτο υπό τέτοιες συνθήκες στον αξιωματικό που είχε τη διεύθυνση των στρατευμάτων. Μετά από αυτά επικοινωνήσα με το ναύαρχο σε ορισθείσες εκ των προτέρων ώρες δυο φορές την ημέρα με τηλέφωνο. Οι διευθετήσεις προς συνεργασία και αρχηγία τηρήθηκαν με επιτυχία από αρχή μέχρι τέλους.

35. Στην Αμμόχωστο και Πάφο η κατάσταση περιπλάκηνε με την εισροή χωρικών στις πόλεις. Διάφορες δημεγέρτες (επαναστάτες) ασχολούνταν στην ύπαιθρο παροτρύνοντες τους να κατέλθουν. Στην Πάφο ο διοικητής υπήρξε ο μόνος βρετανός λειτουργός

αυτός δε και η σύζυγος του οι μόνοι Βρετανοί κάτοικοι. Η Αστυνομική δύναμη περιοριζόταν σε **38**, το δε πρωί της **23ης** τηλεγράφησε για στρατιωτική βοήθεια. Καθ όλη την **23η** εξακολουθούσαν να λαμβάνουν χώρα πάνδημα συλλαλητήρια, οι δε προύχοντες, όταν τους επιστήθηκε η προσοχή για τις ευθύνες τους, ομολόγησαν ότι αδυνατούσαν να εξασκήσουν οιοδήποτε έλεγχο της κατάστασης. Ο όχλος ανέμενε σε ζωηρό αναβρασμό την υποσχεθείσα άφιξη του Επισκόπου Κιτίου. Ο Διοικητής εγκατέστησε μικρή φρουρά στην οικία του μαζί δε με τη μεγαλύτερη μερίδα του αστυνομικού σώματος ανέμενε την εξέλιξη της κατάστασης στο στρατώνα. Στις **10** μ.μ. το πλήθος διασκορπίστηκε, ο δε διοικητής πληροφορήθηκε ότι μετέβαινε ανιπροσωπεία στη Λεμεσό, όπως παροτρύνει τον Επίσκοπο να έλθει στην Πάφο, στις **24** να μιλήσει στη συνάθροιση στην οποία θα προσκαλούντο όλοι οι χωρικοί. στις **10** το πρωί της **23ης** δυο αξιωματικοί με απόσπασμα ναυτών αποβιβάστηκαν από αντιτορπιλλικό και και κατευθύνθηκαν προς το στρατώνα. Η συζυγος του διοικητή έγινε δεκτή στο πλοίο. Εγινε έναρξη διαδηλώσεων νωρίς το πρωί, τα τηλεγραφικά σύρματα κόπηκαν και πάλι, έγιναν δε απόπειρες προς περίφραξη του δρόμου που οδηγεί προς το λιμάνι. Ουλαμοί των βασιλικών Ουαλλών Οπλιτών οι οποίες είχαν αντικατασταθεί στη Λεμεσό από ναύτες έφθασαν στις **6** μ.μ.. Απέτρεψαν κάποια παρέλαση που κατευθυνόταν προς την οικία του διοικητή με σκοπό να την καταστρέψει. Ο αξιωματικός που είχε την αρχηγία του ουλαμού επιθυμούσε ζωηρά να λάβει άμεσα μέτρα προς διάλυση της ανησυχίας, αλλά ο διοικητής είχε αποφασίσει να αναβάλει τη λήψη τέτοιας πρωτοβουλίας μέχρι της επομένης οπότε η πρεσβεία των ταραξιών θα επέστρεφε από τη Λεμεσό, ίσως με τον Επίσκοπο. Στο μεταξύ η κατάσταση επιτηρείτο από κοντά, τοποθετήθηκαν δε φρουροί προς φύλαξη της κυβερνητικής περιουσίας. Ο διοικητής έφερε με σύνεση σε πέρας τα σχέδια του.

36. Στη Λευκωσία ένας από τους πληγωθέντες

στασιαστές είχε αποθάνει στο νοσοκομείο τη νύκτα. Όταν γνώσθηκε αυτό άρχισαν οι κωδωνκρουσίες, συναθροίσθηκε κάποιος πλήθος στην Αρχιεπισκοπή, μετέβη δε πρεσβεία στο διοικητή προς λήψη άδειας για νεκρική πομπή. Υστερα από σκέψη επέτρεψε όπως χορηγηθεί η άδεια υπό την αυστηρή προϋπόθεση ότι θα ακολουθείτο καθορισμένη πορεία που εγκρίθηκε από τις στρατιωτικές αρχές. Η κηδεία ορίστηκε στις **3**, πλήθος δε υπολογιζόμενο σε **8.000** πρόσωπα, μετέβη από την εκκλησία στο κοιμητήριο που βρισκόταν έξω. Παρίσταντο πρόσκοποι, εθελοντές, αντιπρόσωποι όλων των πολιτικών λεσχών, φέροντας λάβαρα και ελληνικές σημαίες, εκφωνήθηκαν δε λόγοι που παρότρυναν το λαό να συνεχίσει τον αγώνα. Στην εκκλησία έγινε συνεισφορά προς σχηματισμό ταμείου προς υποστήριξη των αστυνομικών οι οποίοι θα πείθονταν να εγκαταλείψουν την Κυβέρνηση. Κάποια πρόσωπα από τους χυδαίους του όχλου εισέβαλαν στην οικία κάποιου αξιωματικού της Αστυνομίας που βρίσκεται στην προδιαγραφείσα πορεία, στρατιωτικό δε απόσπασμα, το οποίο είχε αποσυρθεί σε ειδικές θέσεις λογικής απόστασης απεστάλη προς εκδίωξη τους. Την ίδια ακριβώς στιγμή η πομπή έφθασε επιστρέφουσα από το κοιμητήριο προς την πόλη. Με θαυμαστή ψυχραιμία, οι στρατιώτες κατόρθωσαν να διασκοπίσουν το χυδαίο όχλο και να παρεμπορδίσουν την πομπή από χάλαζα λαθών. Αργότερα το πλήθος λιθοβόλησε και πάλι τους φρουρούς παρά τη Νέα Είσοδο, πέρασαν δε κάποιες ώρες πριν ή πεισθεί αυτό να διαλυθεί. Ο διοικητής βοηθούμενος από το δήμαρχο, επέστησε την προσοχή του στις συνέπειες σε περίπτωση μη διάλυσης αλλά σε όλες τις τέτοιες περιστάσεις στις πόλεις κατά το χρόνο εκείνο η έξαψη η πίεση του λαού και η σύγχυση ήταν τέτοια ώστε ο φόβος της βίας να μην έχει καμιά επίδραση.

37. Τη διατάραξη της τάξης η οποία άρχισε στις **5** μ.μ. κατά την ημέρα εκείνη στη Λάρνακα χειρίστηκαν πολύ επιτυχώς η αστυνομία και το ναυτικό. Έγινε συνάθροιση πλήθους, που κλήθηκε για κωδωνοκρουσίες,

θεάθηκε αυτό κατευθυνόμενο προς την οικία του Διοικητή, η οποία κείται σε απόσταση ενός μιλίου από το κέντρο της πόλης. Ο Αστυνόμος διέταξε τους δώδεκα του ιππείς να διέλθουν έφιποι από πίσω και μέσα από το πλήθος, το οποίο και να διασκοπρίσουν, στην ανάγκη δε να χρησιμοποιήσουν τα μαστίγια τους. Ο διοικητής με τον αστυνόμο ακολούθησαν με ένοπλο απόσπασμα από 14 άστυνομικούς σε δυο αυτοκίνητα. Οι ιππείς έξη από τους οποίους πληγώθηκαν στην ενέργεια τους προς διασκόπιση του πλήθους ώθησαν το πλήθος προς τις πλευρές του δρόμου και τα αυτοκίνητα πέρασαν διά μέσου του πλήθους προσβαλλόμενα με λίθους. Οι προφυλακτικές του ανέμου των αυτοκινήτων κατεθρυμματίστηκαν και οι ευρισκόμενοι σ' αυτά υπέστησαν προσωπικές βλάβες. Το ένοπλο απόσπασμα κατέλαβε θέση που ανέκοπτε την δίοδο προς την οικία του Διοικητή, ο δε διοικητής προχώρησε και μίλησε μεγαλόφωνα προς το πλήθος, το οποίο ανασχηματίστηκε και προχωρούε ότι εάν δεν διαλυόταν θα πυροβολείτο. Το πλήθος εμφιταλαντεύθηκε, έγινε δε ορατό ότι ουλαμός ναυτών, ο οποίος είχε προειδοποιηθεί από το διοικητή να επιτηρεί την τροπή της κατάστασης, ερχόταν από πίσω και οι άνδρες του χρησιμοποιούσαν τις λαβές των οχυρωματικών εργαλείων τους ως ρόπαλα με εξαίρετο αποτέλεσμα. Γρήγορα το πλήθος διασπάστηκε και τράπηκε σε φυγή σε διάφορες διευθύνσεις. Από ένα από τα τμήματα το οποίο κατευθύνετο πυροβολήθηκαν δύο βολές με περίστροφο. Ο ναυτικός αξιωματικός διέταξε όπως ριφθή σε απάντηση βολή από έξη σφαίρες. Κανένα δυσστύχημα σε συνέβη. Δυο μικρότερα πλήθη, ένα αποτελούμενο από χωρικούς, διασπάστηκαν από την Αστυνομία αργότερα το ίδιο βράδυ. Οι εκθέσεις από τη Λάρνακα δεν ανέφεραν καμιά μετά από αυτά διαδήλωση.

38. Κατά τη διάρκεια της ημέρας ο Διοικητής Πάφου τηλεγράφησε ότι ήταν επάναγκες όπως παρεμποδισθεί ο Επίσκοπος Κιτίου να μεταβεί στην Πάφο, ειδοποιήθηκε δε ο Διοικητής Λεμεσού

τηλεγραφικώς να τον παρεμποδίσει. Στο μεταξύ μεγάλο πλήθος κόσμου που συμπληρώθηκε από χωρικούς φρουρούσε από έξω την οικία του Επισκόπου επειδή προβλεπόταν η σύλληψη του. Πρός εξέταση της κατάστασης κάλεσα διάσκεψη στην οποία μεταξύ άλλων παρέστησαν ο προσωρινός αποικιακός γραμματέας ο αρχηγός του στρατού, ο Αρχιαστυνόμος και ο Διοικητής Λευκωσίας, Όλοι συμφώνησαν ότι ο Επίσκοπος όφειλε να συλληφθεί κατά τη νύκτα εκείνη και ότι έπρεπε να συλληφθούν συγχρόνως εάν ήταν δυνατό, οι επιφανέστεροι από τους ταραξίες στη Λευκωσία. Οσονδήποτε δε σημαντικό και αν ήταν το ζήτημα της κατασύντριψης του Επισκόπου, η κατάσταση πιστευόταν ισχυρά, συγκεντρωνόταν στη Λευκωσία και μέχρις ότου αποκατασταθεί η τάξη και υπακοή στην πρωτεύουσα δεν θα καθίστατο δυνατό να χειρισθεί κάποιος αποτελεσματικά ταραχές αλλού.

39. Ο αρχηγός των στρατευμάτων και ο αρχιαστυνόμος ανέλαβαν να πραγματοποιήσουν τις συλλήψεις κατά τη νύκτα εκείνη. Πρότεινα όπως οι συλληφθέντες αρχηγοί απελαθούν με βάση τις εξουσίες τις οποίες είχα αποκτήσει σύμφωνα με το διάταγμα περί Αμύνης εν Συμβουλίω και τους κανονισμούς, και όπως μεταφερθούν αμέσως στα πολεμικά πλοία μέχρις ότου καταστεί δυνατό να γίνουν διευθετήσεις προς τελική απέλαση τους. Μου δόθηκε η συμβουλή ότι η τέτοια πρόταση ήταν προτιμότερη από κάθε άλλο μέτρο και από της νομικής άποψης και της δημόσιας ασφάλειας. Δεν μπορούσε κάποιος να δει άλληνη επαρκέστερη πρόταση αντί αυτής. Δεν μπορούσε να υπάρξει σοβαρό ζήτημα για την εγκληματική ενοχή των υπευθύνων. Η απομάκρυνση της επίδρασης τους και η διαβεβαίωση εκ νέου για την ισχύ της κυβέρνησης με τη δύναμη των παραδειγμάτων υπήρξαν επείγουσα ανάγκη. Η κράτηση τους σε εφικτή απόσταση για το πλήθος ενδεχομένως να προκαλούσε τα πλήθη προς διάπραξη περαιτέρω υπερβάσεις με την ελπίδα να εξασφαλίσουν την απελευθέρωση τους. Απέβλεψα με φόβο προς την πιθανότητα επίθεσης εναντίον των φυλακών η οποία απειλείτο στη

Λευκωσία, η αποφυγή περιστατικών τα οποία θα οδηγούσαν σε αιματοχυσία υπήρξε συνεχής φροντίδα για μένα. Καθώς πίστευα και όπως κάθε αρμόδιος θεατής επίσης κατά την εποχή εκείνη πίστευε, οφειλόταν κυρίως στην εξουσία της παρέλασης το ότι κατόρθωσα να λάβω την πρωτοβουλία αποφασιστικά κατά το κρίσιμο αυτό στάδιο.

40. Αποφασίστηκε λοιπόν όπως συλληφθούν και απελαθούν οι ακόλουθοι ταραξίες από τη Λευκωσία:

- Γεώργιος Χατζηπαύλου.
- Διονύσιος Κυρκώτης
- Θεοφάνης Τσαγκαρίδης
- Θεοφάνης Θεοδότου
- Θεόδωρος Κολοκασίδης.

41. Γύρω στις **5** π.μ. κατά τις **24** οι έξη συλληφθέντες βρίσκονταν στα πολεμικά σκάφη. Στη Λευκωσία ιδιωτικά αυτοκίνητα από την Εθελοντική Δύναμη με στρατιώτες και αστυνομικούς είχαν περισυλλέξει αυτούς μέσα σε μισή ώρα, ακριβώς έξω από την πόλη στο δρόμο που οδηγεί στη Λάρνακα όπου μεταφέρθηκαν με συνοδεία με φορτηγό αυτοκίνητο. Καμιά αντίσταση δεν συναντήθηκε παρά μόνο εκ μέρους του Χατζηπαύλου, ο οποίος έκλεισε με κλειδιά τη μπροστινή πόρτα, αποπειράθηκε να αποδράσει και όταν συνελήφθη αρνήθηκε να κινηθεί. Η εθελοντική δύναμη χρησιμοποίησε επίσης κατά τη νύκτα εκείνη προς διανομή σε όλα τα επαρχιακά κεντρικά γραφεία αντίγραφα του περί Αμύνης διατάγματος εν Συμβουλίω και μεγάλες έντυπες τοιχοκολλήσεις που περιλάμβαναν μετάφραση των κανονισμών περί Αμύνης.

42. Η σύλληψη του Επισκόπου στη Λεμεσό επιτεύχθηκε επιτυχώς. Μικρό πλήθος το οποίο φρουρούσε την οικία του βρέθηκε κοιμώμενο και καμιά αντίσταση δεν αντέταξε. Κάποιος πύραυλος που αφέθηκε προς προειδοποίηση του κινδύνου από τη στέγη της οικίας παρέμεινε ως φαίνεται αναπάντητος. Μετά από μισή ώρα οι καμπάνες των εκκλησιών ήχησαν συναθροίσθηκε δε πλήθος και προσήγγισε το οίκημα ενώ η αστυνομία και οι ναύτες ήταν ακόμη μέσα σ'

αυτήν και ερευνούσαν τους χωρικούς για επικίνδυνα όπλα και σημειώνοντες τα ονόματα του. Ο Αστυνομικός αξιωματικός ζήτησε ενισχύσεις και έφερε έντεκα αστυνομικούς για να σταματήσει το πλήθος. Το απόσπασμα του λιθοβολείτο και απωθήθηκε σε θέση που φρουρείτο από το ναυτικό απόσπασμα έναντι του οικήματος. Το πλήθος αυξήθηκε και άρχισε να παραβιάζει προς τα έσω την πόρτα του οικήματος, η δε αστυνομία άρχισε να βάλλει. Ρίφθηκαν είκοσι και μία βολές, πληγώθηκαν έξη, το δε πλήθος διασκορπίστηκε. Ένας από τους πληγωθέντες απέθανε αργότερα, καμιά περαιτέρω στασιαστική ενέργεια δεν έλαβε χώρα στη Λεμεσό.

43. Νωρίς στις **24** αναγγέλθηκε ότι αριθμός επιβατικών και φορτηγών αυτοκινήτων εγκατέλειπαν τη Λευκωσία και κατευθύνονταν προς τα χωριά για να μεταφέρουν χωρικούς και πυροβόλα όπλα. Λήφθηκαν προφυλάξεις με την τοποθέτηση περισσότερων φρουρών, πρεσβεία δε η οποία έφθασε από τη Μόρφου με αυτοκίνητο στην είσοδο της πόλης εμποδίστηκε, επιστήθηκε αυστηρώς η προσοχή της και στάληκε πίσω στη Μόρφου. Διευθέτησα όπως τα αεροπλάνα τα οποία είχαν μεταφέρει τους στρατιώτες αναπετάσουν γύρω από τη νήσου διενεργώντας επιδείξεις πάνω από τις κύριες πόλεις και ακολουθώντας δρομολόγιο πάνω από τα χωριά εκείνα από τα οποία είχαν αναγγελθεί έξαψη και συλλαλητήρια.

Τα νέα για τη σύλληψη δεν έγιναν γενικά γνωστά στη Λευκωσία παρά γύρω στο μεσημέρι, οπότε συναθροίστηκε πλήθος κόσμου παρά την Αρχιεπισκοπή, όπου και έγινε συνεδρίαση προς συζήτηση των μέτρων τα οποία έπρεπε να ληφθούν για να εξαναγκασθή η Κυβέρνηση να απελευθερώσει τους ταραξίες. Κατά τη συνεδρία αυτή έπιτεύχθηκε συμφιλίωση, που προπαρασκευάσθηκε από τον Αιμιλιανίδη, μεταξύ των κομμουνιστών αρχών και της Εκκλησίας. Ο Βατυλιώτης (ή Βάτης κομμουνιστής ηγέτης) που είχε εκπαιδευθεί στη Μόσχα ασπάστηκε το χέρι του Αρχιεπισκόπου και υποσχέθηκε προς αυτόν την υποστήριξη του κόμματος του στον άμεσο αγώνα κατά της Κυβέρνησης.

44. Λίγο μετά από αυτά ο Αρχιεπίσκοπος απέστειλε τον εφημέριο του να ζητήσει συνέντευξη μαζί μου. Εδώκα οδηγίες όπως πληροφορηθεί αυτός ότι ήμουν πρόθυμος να τον δεχθώ αλλά ότι το δρομολόγιο του προς την κατοικία του αποικιακού γραμματέα και από αυτή θα καθοριζόταν από τον αξιωματικό που έχει την αρχηγία των στρατευμάτων. Παρόντες κατά τη συνέντευξη ήσαν ο αξιωματικός που είχε την αρχηγία των στρατευμάτων και ο προσωρινός Αποικιακός Γραμματέας. Εσωκλείω μετάφραση της ανακοίνωσης την οποία ο Αρχιεπίσκοπος διάβασε σε μένα. Τον παρακάλεσα τότε να αποσυρθεί για να μπορέσω να διαστυπώσω την απάντησή μου, Κατά την επιστροφή του είπα σε αυτόν με δύναμη ότι δεν σκόπευα να ελευθερώσω οποιονδήποτε από τους δημεγέρτες, ότι η Κυβέρνηση και όχι αυτός ήταν υπεύθυνη για την έννομη τάξη και ότι οι ένοπλες δυνάμεις δεν θα δίσταζαν να λάβουν έσχατα μέτρα προς καταστολή κάθε περαιτέρω ταραχής. Η πρέπουσα σφαίρα ευθύνης γι' αυτόν, είπαν, ότι θα παροτρύνει το ποίμνιο του να υπακούσει στην πολιτική εξουσία και να επιστήσει την προσοχή τούτου, ως είχα επιστήσει την προσοχή του, για τις συνέπειες της ανυπακοής. Ο Αρχιμανδρίτης έλαβε σημειώσεις για το ότι είπαν και τους απέπεμψα.

45. Το βράδυ το πλήθος λιθοβόλησε και πάλι τον φρουρό παρά τη Νέα Είσοδο και αρνείτο να φύγει. Απειλούντο επιθέσεις κατά του σταθμού ηλεκτρικού φωτός, των δικαστηρίων εντός των τειχών, των Κυβερνητικών γραφείων και των κεντρικών φυλακών, ο δε αρχηγός των στρατευμάτων αποφάσισε ορθώς ότι το πλήθος όφειλε να διασκορπισθεί. Ρίφθηκε μια βολή από τον σκοπό από την οποία πληγώθηκε ένας. Το πλήθος διαλύθηκε αμέσως. Ο πληγωθείς πέθανε την επομένη. Όλες οι γυναίκες που κατοικούσαν εκτός της φρουρούμενης ζώνης και τα παιδιά βρετανών συγκεντρώθηκαν κατά τη νύκτα εκείνη σε κάποιο ξενοδοχείο που βρισκόταν σε αυτή. Κατά τις εκλέσεις της αστυνομίας το μέγεθος του ψυχικού αναβρασμού στην πόλη ενέβαλε σε κίνδυνο τη ζωή των βρετανών

λειτουργών. Στις εντός των τειχών ελληνικές συνοικίες, η αστυνομία κανένα έλεγχο δεν μπορούσε να εξασκήσει. Το μόνο δυνατό πράγμα ήταν η περιπολία με ποδήλατα εκτός εφικτής απόστασης από το πλήθος.